

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده معماری و شهرسازی

طراحی منظر خیابان انقلاب اسلامی تهران
(حدفاصل میدان انقلاب اسلامی تا چهارراه ولیعصر (عج))
با رویکرد گردشگری

رساله برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته معماری منظر

استاد راهنما:

دکتر مهدی زندیه

استاد مشاور:

دکتر سید امیر منصوری

نگارش:

شروین گودرزیان

اسفند ۱۳۹۱

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
معاونت آموزشی - مدیریت تحصیلات تکمیلی

فرم تأییدیه هیأت داوران جلسه دفاع از پایان نامه / رساله

بدین وسیله گواهی میشود جلسه دفاعیه از پایان نامه کارشناسی ارشد / دکتری ...
دانشجوی رشته ...
تحت عنوان ...
در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳ در دانشگاه برگزار گردید و این پایان نامه با نمره ... و درجه عالی ... مورد تایید هیئت داوران قرار گرفت.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبیه دانشگاهی	دانشگاه یا مؤسسه	امضا
۱	استاد راهنما	دکتر مهدی زیند	استادیار	بین المللی امام خمینی	
۲	استاد مشاور	دکتر سید امیر مصطفی	استادیار	تهران	
۳	داور خارج				
۴	داور داخل	دکتر فرزین صالحی کهرجانی	استادیار	بین المللی امام خمینی	
۵	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر محمد احمدرزاقی	استادیار	بین المللی امام خمینی	

بسمه تعالی

دانشگاه بین المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
معاونت آموزشی دانشگاه - مدیریت تحصیلات تکمیلی
(فرم شماره ۲۶)

تعهد نامه اصالت پایان نامه

اینجانب شروین گودرزیان دانشجوی رشته معماری منظر مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد بدین وسیله اصالت کلیه مطالب موجود در مباحث مطروحه در پایان نامه / رساله تحصیلی خود، با عنوان طراحی منظر خیابان انقلاب اسلامی تهران (حدفاصل میدان انقلاب اسلامی تا چهارراه ولیعصر (عج)) با رویکرد گردشگری را تأیید کرده، اعلام می نمایم که تمامی محتوی آن حاصل مطالعه، پژوهش و تدوین خودم بوده و به هیچ وجه رونویسی از پایان نامه و یا هیچ اثر یا منبع دیگری، اعم از داخلی، خارجی و یا بین المللی، نبوده و تعهد می نمایم در صورت اثبات عدم اصالت آن و یا احراز عدم صحت مفاد و یا لوازم این تعهد نامه در هر مرحله از مراحل منتهی به فارغ التحصیلی و یا پس از آن و یا تحصیل در مقاطع دیگر و یا اشتغال و ... دانشگاه حق دارد ضمن رد پایان نامه نسبت به لغو و ابطال مدرک تحصیلی مربوطه اقدام نماید. مضافاً اینکه کلیه مسئولیت ها و پیامدهای قانونی و یا خسارت وارده از هر حیث متوجه اینجانب می باشد.

شروین گودرزیان

۱۳۹۱/۱۱/۱۳

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء و تاریخ

مجوز بهره برداری از پایان نامه / رساله

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و ... از نتایج این پایان نامه برای دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) قزوین محفوظ است. بهره برداری از این پایان نامه / رساله در چهارچوب مقررات کتابخانه و با توجه به محدودیتی که توسط استاد راهنما به شرح زیر تعیین می شود، بلامانع است:

■ بهره برداری از این پایان نامه / رساله برای همگان بلامانع است.

□ بهره برداری از این پایان نامه / رساله با اخذ مجوز از استاد راهنما، بلامانع است.

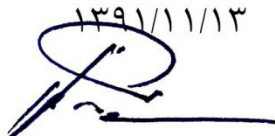
□ بهره برداری از این پایان نامه / رساله تا تاریخ ..... ممنوع است.

استاد راهنما می تواند یکی از گزینه های بالا را انتخاب کند و مسئولین کتابخانه موظف به رعایت موارد تعیین شده می باشد.

نام استاد و یا اساتید راهنما: مهدی زندیه

تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۱۳

امضاء:

بسمه تعالی

شماره: ۹۰۰۹۴۵

تاریخ: ۹۱/۱۲/۶

جناب آقای شروین گودرزیان

نویسنده محترم

ضمن تشکر از استخراج و ارائه مقاله‌ای از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد خود تحت عنوان "از خیابان شاه رضا تا پیاده راه انقلاب اسلامی" به راهنمایی جناب آقای دکتر مهدی زندیه و مشاوره جناب آقای دکتر سیدامیر منصوری که در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین به انجام رسیده است، بدین‌وسیله به آگاهی می‌رساند مقاله مذکور پس از ارزیابی داوران منتخب مجله جهت چاپ مورد تأیید قرار گرفت.

پدیده عادلوند
مدیر داخلی

منظر

مجله علمی - ترویجی در زمینه هنر، محیط، منظر، شهر و معماری

تهران - خیابان آزادی - خیابان دکتر قریب - شماره ۲۳

تلفن: ۶۶۹۱۵۸۴۵ دورنگار: ۶۶۹۱۵۸۲۰

manzar.magazine@gmail.com

www.manzar-sj.com

تقدیم به

مادر مهربان و پدر بزرگوارم،

شیرین، شایان و فرشید عزیز

سپاسگزارم از

آقای دکتر مهدی زندیه که مرا راهنما بودند و
هرگز از ارائه نظرات و رهنمون‌های خویش دریغ
نکردند و همچنین آقای دکتر سید امیر منصوری
که با مشاوره‌های خود همواره یاری‌رسانم بودند.

چکیده

گسترش شهرهای ماشینی، رویکرد مدرنیسم به ساخت آنها و تغییر کردن مفهوم عناصر شهری، موجب شد تا خیابان‌های شهری از فضاهایی با تعاملات اجتماعی و کانون‌های مهم شهر تبدیل به مسیرهای عبوری و گذرهایی جهت رفت و آمد مردمان شهر شود. این امر موجب مرگ این عناصر زنده شهری شد، اما پس از احساس فقدان حضور آنها و خاموش بودن این فضاهای شهری باز هم توجه‌ها به خیابان‌ها و نقشی که می‌توانند در شهر ایفا کنند، جلب شد. از سوی دیگر آغاز زمزمه‌های زندگی پیاده در شهر و رویکرد پیاده‌محوری باعث شد تا عنصر پیاده بار دیگر جایگاهی خاص در ساخت شهر پیدا کند و بر سواره اولویت یابد. در این دوره، خیابان‌های مهم شهری با تبدیل شدن به پیاده‌راه‌ها علاوه بر ایجاد فضاهای شهری، حضور و زندگی انسان در شهر را موجب شد.

گردشگری، صنعتی که امروزه به یکی از مهمترین صنایع جهان تبدیل شده نه تنها از لحاظ اقتصادی بلکه به دلیل معرفی و شناساندن تاریخ و فرهنگ ملل مختلف، مطرح شده است. این امر به دلیل دارا بودن پتانسیل‌های بسیار و انواع مختلف می‌تواند گزینه‌ای مناسب برای توسعه و طراحی شهرهای انسان‌گرا و افزایش مطلوبیت فضاهای شهری باشد. در این میان دانش منظر با توجه به ماهیت و توجه به ابعاد مختلف چون، ابعاد زمانی- مکانی، تمدنی - تاریخی و عینی- ذهنی به صورت توأمان، بستر مناسبی است که می‌تواند موفقیت انواع گردشگری را موجد شود و رویکرد منظرین به آن، این صنعت را در نیل به اهدافش یاری‌رسان خواهد بود.

خیابان انقلاب اسلامی به عنوان یکی از مهمترین محورهای شهر تهران که غرب این شهر را به شرق متصل می‌کند، نقش پررنگی را در منظر شهری آن ایفا می‌کند. این خیابان با توجه به موقعیت و عملکردی که در شهر دارد بسیار مهم است و با توجه به تاریخ و عناصر شاخصی که در خود جای داده است، یکی از شریان‌های شاخص شهر محسوب می‌شود. رویدادهایی که از گذشته در آن رخ داده و اتفاقاتی که هنوز در حال وقوع است، خیابان انقلاب اسلامی را به یکی از با هویت‌ترین و تاریخ‌سازترین عناصر منظر شهر تهران تبدیل نموده است. اما متأسفانه به دلیل کم‌توجهی و تغییرات فراوان در آن، امروزه آنچنان که باید نمی‌تواند خود را نمایش دهد و هویتش کم‌رنگ شده است. معضلات فراوان چه از نظر عملکردی و چه کالبدی چهره آن را متفاوت با آنچه در خاطرات جمعی شکل یافته است، نشان می‌دهد.

این پایان‌نامه در تلاش است تا با طراحی منظر خیابان انقلاب اسلامی با رویکرد گردشگری، نه تنها آن را به فضایی مناسب برای رخ دادن تعاملات اجتماعی تبدیل و محیطی مناسب برای حیات مدنی شهروندان ایجاد کند، بلکه با به تصویر کشیدن تاریخ، هویت و فرهنگی که در آن جریان دارد، آن را به مثابه موزه‌ای به جهانیان نمایش دهد. این طرح نه تنها می‌تواند باعث ادراک صحیح گردشگران از خیابان می‌شود بلکه تعاملات میان شهروندان و آنان را نیز موجب خواهد شد.

این رساله در پنج فصل تألیف شده است. در فصل اول به کلیات پژوهش پرداخته می‌شود. فصل دوم به مبانی نظری طراحی که شامل مفاهیم چون منظر شهری و گردشگری است، اختصاص یافته و بررسی نمونه‌های موردی در فصل سوم انجام گرفته است. در فصل چهارم تلاش می‌شود تا با شناخت بستر طرح، تمامی ویژگی‌ها و نیازهای آن برای مداخله‌ای مناسب مشخص شود. در فصل آخر با بیان چشم‌اندازها و اهداف در سه مقیاس کلان، میانی، خرد فرآیند طراحی بیان و طرح نهایی ارائه می‌شود.

واژگان کلیدی: منظر شهری، خیابان انقلاب اسلامی، گردشگری، پیاده‌راه، فضای شهری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۲	۱-۱- مقدمه.....
۲	۲-۱- طرح مسئله.....
۳	۳-۱- پرسش‌های پژوهش.....
۳	۴-۱- فرضیه پژوهش.....
۴	۵-۱- اهداف پژوهش.....
۴	۶-۱- روش پژوهش.....
۵	۷-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۵	۸-۱- پیشینه پژوهش.....
۵	۹-۱- امکانات و محدودیت‌های پژوهش.....
۶	۱۰-۱- قلمرو پژوهش.....
۶	۱۱-۱- اعتبار درونی و بیرونی پژوهش.....
۶	۱۲-۱- چشم‌انداز پژوهش.....
۷	فصل دوم: مبانی نظری.....
۸	۱-۲- مقدمه.....
۹	۲-۲- منظر.....
۹	۱-۲-۲- تعاریف و مفاهیم.....
۱۰	۲-۲-۲- معماری منظر.....
۱۱	۳-۲- منظر شهری.....
۱۱	۱-۳-۲- تعاریف و مفاهیم.....
۱۲	۲-۱-۳-۲- شهر.....
۱۳	۲-۱-۳-۲- فضای شهری.....
۱۴	۳-۱-۳-۲- فضای عمومی.....
۱۵	۴-۱-۳-۲- فضای جمعی.....
۱۶	۱-۴-۱-۳-۲- ویژگی‌های فضاهاى جمعی.....
۱۶	۲-۴-۱-۳-۲- فضای جمعی، خاطرات و هویت شهری.....
۱۷	۲-۳-۲- منظر شهری تاریخی.....
۱۸	۴-۲- منظر فرهنگی.....
۱۸	۱-۴-۲- تعاریف و مفاهیم.....
۱۹	۲-۴-۲- گونه‌شناسی و دسته‌بندی.....
۱۹	۳-۴-۲- تفاوت منظر فرهنگی با منظر تاریخی.....

عنوان

صفحه

۲۰	۵-۲- خیابان.....
۲۰	۱-۵-۲- تاریخچه.....
۲۰	۱-۱-۵-۲- سیر تحول خیابان در ایران.....
۲۰	۱-۱-۵-۲- دوره صفوی.....
۲۱	۲-۱-۵-۲- دوره قاجار.....
۲۲	۳-۱-۵-۲- دوره پهلوی.....
۲۲	۴-۱-۵-۲- از انقلاب اسلامی تا کنون.....
۲۳	۲-۱-۵-۲- سیر تحول خیابان در غرب.....
۲۴	۲-۵-۲- نظم و منظر خیابان.....
۲۴	۳-۵-۲- خصوصیات خیابان‌های موفق.....
۲۵	۴-۵-۲- اصول طراحی خیابان موفق.....
۲۷	۶-۲- پیاده‌راه.....
۲۸	۱-۶-۲- پیشینه شکل‌گیری و سیر تحول پیاده‌راه‌ها.....
۲۹	۲-۶-۲- ضرورت و نقش پیاده‌راه در شهرهای امروز.....
۳۰	۳-۶-۲- معیارهای مطلوبیت و کیفیت پیاده‌راه.....
۳۱	۷-۲- هنر شهری.....
۳۱	۱-۷-۲- تاریخچه و سیر تحول.....
۳۲	۲-۷-۲- نقش هنر شهری در فضاهای شهری.....
۳۳	۳-۷-۲- ارتقای کیفیت پیاده‌راه با استفاده از هنر شهری.....
۳۴	۸-۲- گردشگری.....
۳۴	۱-۸-۲- تعاریف.....
۳۷	۱-۱-۸-۲- شاخص‌های تعریف گردشگری.....
۳۷	۲-۱-۸-۲- مسافر یا گردشگر.....
۳۸	۲-۸-۲- اهمیت و گسترش گردشگری.....
۳۹	۱-۲-۸-۲- عوامل مؤثر بر گسترش گردشگری.....
۴۰	۲-۲-۸-۲- رویکردهای گسترش گردشگری.....
۴۱	۳-۸-۲- انواع گردشگری.....
۴۲	۱-۳-۸-۲- گردشگری شهری.....
۴۳	۱-۱-۳-۸-۲- انگیزه و مقاصد گردشگری شهری.....
۴۴	۲-۱-۳-۸-۲- گردشگران شهری.....
۴۵	۳-۱-۳-۸-۲- گردشگری و برنامه‌ریزی شهری.....
۴۵	۴-۱-۳-۸-۲- گردشگری شهری، نوسازی و حفاظت شهری.....
۴۶	۵-۱-۳-۸-۲- تعامل گردشگری شهری و جامعه محلی.....
۴۶	۶-۱-۳-۸-۲- ساختار فضایی گردشگری شهری.....
۴۷	۹-۲- نتیجه‌گیری.....

عنوان	صفحه
فصل سوم: بررسی نمونه‌های موردی.....	۴۸
۱-۳- مقدمه.....	۴۹
۲-۳- احیای خیابان شانزله‌لیزه (پاریس، فرانسه).....	۴۹
۱-۲-۳- معرفی.....	۴۹
۲-۲-۳- سیر تحول.....	۵۰
۳-۲-۳- طرح احیا و اصلاح پیاده‌راه خیابان شانزله‌لیزه.....	۵۱
۳-۳- پیاده‌راه رامبلا (بارسلون، اسپانیا).....	۵۲
۱-۳-۳- معرفی.....	۵۲
۲-۳-۳- سیر تحول.....	۵۲
۳-۳-۳- بازآفرینی پیاده‌راه بر اساس پیشینه تاریخی آن.....	۵۳
۴-۳- خیابان کیانمن و تجربه المپیک ۲۰۰۸ (پکن، چین).....	۵۶
۱-۴-۳- معرفی.....	۵۶
۲-۴-۳- سیر تحول.....	۵۶
۳-۴-۳- احیای خیابان در جهت نمایش تاریخ.....	۵۷
۵-۳- بازآفرینی محور تاریخی ارگ کریم‌خان (شیراز، ایران).....	۵۹
۱-۵-۳- معرفی.....	۵۹
۲-۵-۳- سیر تحول.....	۵۹
۳-۵-۳- طراحی فضای پیاده در اطراف مجموعه کریم‌خانی شیراز.....	۶۰
۶-۳- پیاده‌راه‌سازی خیابان پانزده خرداد (تهران، ایران).....	۶۲
۱-۶-۳- معرفی.....	۶۲
۲-۶-۳- سیر تحول.....	۶۲
۳-۶-۳- طرح پیاده‌راه‌سازی و اصلاح خیابان پانزده خرداد.....	۶۳
۷-۳- نتیجه‌گیری.....	۶۵

فصل چهارم: شناخت بستر طرح

۱-۴- مقدمه.....	۶۷
۲-۴- شناخت عمومی شهر تهران.....	۶۸
۱-۲-۴- سیر تحول ساختار فضایی شهر تهران.....	۶۸
۱-۱-۲-۴- تحولات از آغاز تا دوره ناصری.....	۶۸
۲-۱-۲-۴- تحولات دوره ناصری.....	۶۹
۳-۱-۲-۴- تحولات دوره پهلوی.....	۷۰
۴-۱-۲-۴- تحولات پس از انقلاب اسلامی تا کنون.....	۷۲
۲-۲-۴- ویژگی‌های جغرافیایی شهر تهران.....	۷۳
۳-۲-۴- ویژگی‌های اقلیمی شهر تهران.....	۷۳
۴-۲-۴- ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی شهر تهران.....	۷۴

۷۴.....	۴-۲-۵- ویژگی‌های اقتصادی شهر تهران
۷۴.....	۴-۲-۶- معضلات و مشکلات امروز شهر تهران
۷۵.....	۴-۳-۳- شناخت محور انقلاب اسلامی در تهران
۷۵.....	۴-۳-۱- محدوده حوزه فراگیر
۷۵.....	۴-۳-۱-۱- تعیین محدوده حوزه فراگیر
۷۶.....	۴-۳-۱-۲- عناصر و مراکز حوزه فراگیر
۷۷.....	۴-۳-۲- محدوده حوزه بلافصل
۷۷.....	۴-۳-۲-۱- تعیین محدوده حوزه بلافصل
۷۷.....	۴-۳-۲-۲- عناصر و مراکز حوزه بلافصل
۷۸.....	۴-۳-۳- موقعیت و معرفی خیابان انقلاب اسلامی (محدوده حوزه طراحی)
۷۸.....	۴-۳-۱- بررسی تاریخی و فرهنگی خیابان انقلاب اسلامی
۷۸.....	۴-۳-۱-۱- روند شکل‌گیری و تحولات تاریخی
۷۸.....	۴-۳-۱-۱-۱- از آغاز تا پایان دوره قاجار
۷۸.....	۴-۳-۱-۱-۲- دوره پهلوی
۷۹.....	۴-۳-۱-۳- از انقلاب اسلامی تا اکنون
۸۰.....	۴-۳-۲- روند تحولات عملکردی
۸۱.....	۴-۳-۱-۳- روند تحولات کالبدی
۸۳.....	۴-۳-۱-۴- اتفاقات تاریخی، سیاسی و فرهنگی
۸۳.....	۴-۳-۱-۴- حضور دانشجویان و روشنفکران
۸۳.....	۴-۳-۱-۴-۲- تظاهرات مردمی
۸۴.....	۴-۳-۱-۴-۳- نماز جمعه تهران
۸۵.....	۴-۳-۲- بررسی کاربری‌ها و عناصر شاخص خیابان انقلاب اسلامی
۸۶.....	۴-۳-۲-۱- میدان انقلاب اسلامی
۸۷.....	۴-۳-۲-۲- چهارراه ولیعصر (عج)
۸۸.....	۴-۳-۲-۳- دانشگاه تهران
۹۰.....	۴-۳-۲-۴- بازار کتاب
۹۰.....	۴-۳-۲-۵- سینما سپیده
۹۱.....	۴-۳-۲-۶- شیرینی فرانسه
۹۱.....	۴-۳-۲-۷- بانک ملی ایران (شعبه دانشگاه)
۹۱.....	۴-۳-۲-۸- پژوهشکده فرهنگ و هنر
۹۲.....	۴-۳-۳- بررسی اقلیمی و زیست‌محیطی خیابان انقلاب اسلامی
۹۲.....	۴-۳-۳-۱- دما، رطوبت، بارش، جریان باد
۹۲.....	۴-۳-۳-۲- سبزی‌نگی و پوشش گیاهی
۹۳.....	۴-۳-۳-۳- آلودگی‌های محیطی
۹۴.....	۴-۳-۳-۴- بررسی شبکه حمل و نقل و ترافیک خیابان انقلاب اسلامی

۹۵.....	۵-۳-۳-۴- بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی خیابان انقلاب اسلامی.....	۹۵.....
۹۵.....	۱-۵-۳-۳-۴- گروه‌های اجتماعی.....	۹۵.....
۹۵.....	۲-۵-۳-۳-۴- جنسیت.....	۹۵.....
۹۶.....	۳-۵-۳-۳-۴- سن.....	۹۶.....
۹۶.....	۴-۵-۳-۳-۴- دلایل حضور.....	۹۶.....
۹۷.....	۵-۵-۳-۳-۴- اقتصاد منطقه.....	۹۷.....
۹۷.....	۶-۵-۳-۳-۴- مالکیت.....	۹۷.....
۹۷.....	۷-۵-۳-۳-۴- گروه‌های ذی‌نفع و ذی‌نفع.....	۹۷.....
۹۸.....	۶-۳-۳-۴- بررسی زیباشناسی و عوامل منظر شهری خیابان انقلاب اسلامی.....	۹۸.....
۹۸.....	۱-۶-۳-۳-۴- بررسی نظام توده و استخوان‌بندی فضایی.....	۹۸.....
۹۸.....	۲-۶-۳-۳-۴- شناخت قدمت و ارتفاع و سبک معماری ابنیه.....	۹۸.....
۱۰۰.....	۳-۶-۳-۳-۴- محصوریت و نفوذپذیری.....	۱۰۰.....
۱۰۰.....	۴-۶-۳-۳-۴- مبلمان شهری.....	۱۰۰.....
۱۰۱.....	۵-۶-۳-۳-۴- علایم و تابلوهای نصب شده بر روی جدارها.....	۱۰۱.....
۱۰۱.....	۶-۶-۳-۳-۴- سیما و منظر شبانه.....	۱۰۱.....
۱۰۲.....	۷-۶-۳-۳-۴- بررسی خط آسمان.....	۱۰۲.....
۱۰۳.....	۸-۶-۳-۳-۴- زندگی پیاده.....	۱۰۳.....
۱۰۴.....	۴-۴- بررسی طرح‌های فرادست.....	۱۰۴.....
۱۰۴.....	۱-۴-۴- طرح جامع تهران ۱۳۸۵.....	۱۰۴.....
۱۰۴.....	۱-۱-۴-۴- چشم‌انداز طرح جامع.....	۱۰۴.....
۱۰۴.....	۲-۱-۴-۴- اهداف و راهبرهای طرح جامع.....	۱۰۴.....
۱۰۵.....	۲-۴-۴- طرح تفصیلی منطقه ۶.....	۱۰۵.....
۱۰۵.....	۱-۲-۴-۴- چشم‌انداز طرح تفصیلی منطقه ۶.....	۱۰۵.....
۱۰۵.....	۲-۲-۴-۴- اهداف و راهبرهای طرح تفصیلی منطقه ۶.....	۱۰۵.....
۱۰۵.....	۳-۴-۴- طرح تفصیلی منطقه ۱۱.....	۱۰۵.....
۱۰۵.....	۱-۳-۴-۴- چشم‌انداز طرح تفصیلی منطقه ۱۱.....	۱۰۵.....
۱۰۶.....	۲-۳-۴-۴- اهداف و راهبرهای طرح تفصیلی منطقه ۱۱.....	۱۰۶.....
۱۰۶.....	۴-۴-۴- طرح‌های موضعی و موضوعی شهری تهران.....	۱۰۶.....
۱۰۷.....	۵-۴-۴- نکات مشترک طرح‌های فرادست.....	۱۰۷.....
۱۰۸.....	۶-۴-۴- مقایسه طرح‌های فرادست با وضع موجود.....	۱۰۸.....
۱۰۹.....	۵-۴- بررسی تهدیدها، فرصت‌ها، نقاط ضعف و نقاط قوت (SWOT).....	۱۰۹.....
۱۱۰.....	۶-۴- نتیجه‌گیری.....	۱۱۰.....

عنوان	صفحه
فصل پنجم: فرآیند طراحی.....	۱۱۱
۱-۵- مقدمه.....	۱۱۲
۲-۵- مقیاس کلان.....	۱۱۳
۱-۲-۵- پهنه‌بندی هویتی - عملکردی.....	۱۱۳
۲-۲-۵- اهداف، راهبردها و سیاست‌ها.....	۱۱۴
۳-۲-۵- اقدامات کلان.....	۱۱۵
۳-۵- مقیاس میانی.....	۱۱۸
۱-۳-۵- پهنه فرهنگی - هنری.....	۱۱۸
۲-۳-۵- پهنه فرهنگی - آموزشی.....	۱۱۸
۳-۳-۵- پهنه فرهنگی - اجتماعی.....	۱۱۸
۴-۳-۵- پهنه فرهنگی - رفاهی.....	۱۱۹
۵-۳-۵- پهنه فرهنگی - سیاسی.....	۱۱۹
۴-۵- مقیاس خرد.....	۱۲۱
۱-۴-۵- انتخاب پهنه منتخب.....	۱۲۱
۲-۴-۵- ایده طراحی.....	۱۲۱
۳-۴-۵- ارائه گزینه‌های طراحی.....	۱۲۲
۱-۳-۴-۵- گزینه ۱.....	۱۲۲
۲-۳-۴-۵- گزینه ۲.....	۱۲۶
۴-۴-۵- انتخاب گزینه برتر.....	۱۳۰
۵-۴-۵- مدارک طراحی و معرفی فضاها.....	۱۳۰
منابع و مؤاخذ.....	۱۴۷
منابع فارسی.....	۱۴۸
کتاب.....	۱۴۸
مقالات.....	۱۵۰
مهندسين مشاور.....	۱۵۲
جزوات درسی.....	۱۵۲
منابع لاتین.....	۱۵۳
کتاب و مقالات.....	۱۵۳
منابع اینترنتی.....	۱۵۳

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۳۵	تصویر ۱-۲- ارتباط میان گردشگری، تفریح و فراغت.....
۳۹	تصویر ۲-۲- عوامل اصلی در صنعت گردشگری.....
۳۹	تصویر ۳-۲- عوامل مؤثر در گردشگری.....
۴۹	تصویر ۱-۳- تصویر قدیمی خیابان شانزه‌لیزه برای اولین بار در سال ۱۶۷۰ میلادی.....
۴۹	تصویر ۲-۳- خیابان شانزه‌لیزه بخش مهمی از محور تاریخی شهر پاریس محسوب می‌شود.....
۵۰	تصویر ۳-۳- درختان هرس شده از شاخه‌های خیابان محسوب می‌شود.....
۵۰	تصویر ۴-۳- وجود بدنه متشکل از ساختمان‌های هم‌ارتفاع متأثر از اقدامات هوسمان است.....
۵۱	تصویر ۵-۳- تقسیم پیاده‌رو به ۲ مسیر، با کاشت ردیف درختان شاه‌بلوط در وسط آن.....
۵۱	تصویر ۶-۳- ارتقا کیفیت خیابان منجر به زنده‌ماندن خیابان شده است.....
۵۱	تصویر ۷-۳- اختصاص یافتن کل مسیر خیابان به پیاده در مناسبت‌های مختلف و زمان‌های حساس.....
۵۲	تصویر ۸-۳- تصویر قدیمی از خیابان رامبلا در اوایل قرن بیستم.....
۵۲	تصویر ۹-۳- قرارگیری خیابان رامبلا در بافت تاریخی شهر بارسلون.....
۵۳	تصویر ۱۰-۳- حضور مردم و زندگی اجتماعی در خیابان رامبلا از گذشته.....
۵۳	تصویر ۱۱-۳- تبدیل شدن خیابان رامبلا به صحنه آشوب و درگیری گروه‌های مختلف در دوره زوال خود.....
۵۴	تصویر ۱۲-۳- اختصاص یک مسیر پنج‌گانه به پیاده در خیابان رامبلا به عنوان یکی از راهکارهای طرح.....
۵۴	تصویر ۱۳-۳- وجود غرفه‌های موقت و دست‌فروش موجب پویایی فضا شده است.....
۵۴	تصویر ۱۴-۳- استفاده از مجسمه‌های زنده خیابانی، گردشگران سراسر جهان را جذب می‌کند.....
۵۴	تصویر ۱۵-۳- طراحی متفاوت کفسازی نقطه عطف و سازگار بودن آن با عملکردهای مجاور.....
۵۵	تصویر ۱۶-۳- امتداد خیابان رامبلا به عنوان راهبردی برای اتصال دریا به شهر که حاصل آن پل متحرک شد.....
۵۵	تصویر ۱۷-۳- امتداد خیابان رامبلا به عنوان راهبردی برای اتصال دریا به شهر که حاصل آن پل متحرک شد.....
۵۵	تصویر ۱۸-۳- حضور بیشمار مردم در خیابان رامبلا از عناصر منظرین آن محسوب می‌شود.....
۵۵	تصویر ۱۹-۳- توجه به حیات و امنیت شبانه از نقاط قوت پروژه رامبلا است.....
۵۶	تصویر ۲۰-۳- قرارگیری خیابان کیانمن در مسیر میدان تیان‌آن‌من شهر پکن.....
۵۶	تصویر ۲۱-۳- خیابان کیانمن به عنوان یکی از مشهورترین پیاده‌راه‌های کشور چین محسوب می‌شود.....
۵۷	تصویر ۲۲-۳- یکسان‌سازی نماها و استفاده از تزئینات و عناصر خاص معماری چینی.....
۵۷	تصویر ۲۳-۳- بازگرداندن مسیر ریلی یادآور حضور قطارهای دیزلی و زنده شدن خاطرات چینیان شده است.....
۵۸	تصویر ۲۴-۳- عکسی قدیمی از دروازه زنگ‌یانگ‌من که بازسازی آن بر اساس آن صورت گرفته است.....
۵۸	تصویر ۲۵-۳- شکل امروز دروازه زنگ‌یانگ‌من که با توجه به اسناد تاریخی مرمت شده است.....
۵۸	تصویر ۲۶-۳- طراحی مبلمان با توجه عناصر و رویدادهای گذشته خیابان و یکنواختی آنها بر اثر تکرار.....
۵۹	تصویر ۲۷-۳- خیابان زند در اوایل دوره پهلوی، حدود سال ۱۳۰۸ ه.ش.....
۵۹	تصویر ۲۸-۳- احداث بلوار و رفت و آمد سواره موجب جدایی بافت تاریخی از یکدیگر شد.....
۶۰	تصویر ۲۹-۳- طرح مهندسین مشاور نقش جهان پارس برای مجموعه کریم‌خان.....

عنوان

صفحه

- تصویر ۳-۳۰- وضعیت کنونی محور پیاده اطراف مجموعه کریم‌خان شیراز با توجه به طرح ارائه شده..... ۶۰
- تصویر ۳-۳۱- طرح کاشت نامناسب، موجب عدم حضور سایه کافی و کم استفاده شدن شده است..... ۶۱
- تصویر ۳-۳۲- انتقال دادن سواره به زیر توسط زیرگذر موجب عدم حضور و فراموش شدن فضا شده است..... ۶۱
- تصویر ۳-۳۳- یکی از قدیمی‌ترین عکس‌های موجود از خیابان پانزده خرداد..... ۶۲
- تصویر ۳-۳۴- وضعیت خیابان پانزده خرداد در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی..... ۶۲
- تصویر ۳-۳۵- وضعیت خیابان پانزده خرداد پیش از اجرای طرح پیاده‌راه‌سازی..... ۶۳
- تصویر ۳-۳۶- وضعیت خیابان پانزده خرداد پس از آنکه به پیاده راه تبدیل شد..... ۶۳
- تصویر ۳-۳۷- عدم موفقیت در تفکیک محورهای حرکتی پیش‌بینی‌شده و طراحی و چیدمان مناسب مبلمان محور..... ۶۴
- تصویر ۳-۳۸- عدم موفقیت در تفکیک محورهای حرکتی پیش‌بینی‌شده و طراحی و چیدمان مناسب مبلمان محور..... ۶۴
- تصویر ۳-۳۹- رواق‌های ضلع جنوبی خیابان که بدون توجه به جداره‌ها بنا شدند..... ۶۴
- تصویر ۳-۴۰- اختصاص بخش شمالی محور به تردد درشکه در جهت استفاده کاربران و جلب گردشگر به فضا..... ۶۴
- تصویر ۴-۱- عناصر و مراکز سازنده حوزه فراگیر..... ۷۶
- تصویر ۴-۲- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۱۷..... ۸۲
- تصویر ۴-۳- خیابان انقلاب در سال ۱۳۲۶..... ۸۲
- تصویر ۴-۴- نمایی قدیمی از خیابان انقلاب اسلامی..... ۸۲
- تصویر ۴-۵- خیابان انقلاب در سال ۱۳۵۷..... ۸۲
- تصویر ۴-۶- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۷۹..... ۸۲
- تصویر ۴-۷- اتفاقات تاریخی، سیاسی و فرهنگی خیابان انقلاب اسلامی..... ۸۳
- تصویر ۴-۸- تظاهرات مردم در خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷..... ۸۴
- تصویر ۴-۹- راهپیمایی مردم در خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۹۱..... ۸۴
- تصویر ۴-۱۰- برگزاری اولین نماز جمعه تهران در دانشگاه تهران (۲۵ مرداد ۱۳۸۵)..... ۸۴
- تصویر ۴-۱۱- میدان انقلاب اسلامی در دهه ۱۳۴۰..... ۸۶
- تصویر ۴-۱۲- میدان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸..... ۸۶
- تصویر ۴-۱۳- میدان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۸۶..... ۸۶
- تصویر ۴-۱۴- میدان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۹۰..... ۸۶
- تصویر ۴-۱۵- تغییر چهره چهارراه ولیعصر (پهلوی سابق) از سال ۱۳۴۰ تا کنون..... ۸۷
- تصویر ۴-۱۶- تغییر چهره چهارراه ولیعصر (پهلوی سابق) از سال ۱۳۴۰ تا کنون..... ۸۷
- تصویر ۴-۱۷- پارک دانشجو و مجموعه تئاتر شهر به همراه محوطه مقابل آن از فضاهای جمعی مهم در این محدوده هستند..... ۸۷
- تصویر ۴-۱۸- پارک دانشجو و مجموعه تئاتر شهر به همراه محوطه مقابل آن از فضاهای جمعی مهم در این محدوده هستند..... ۸۷
- تصویر ۴-۱۹- عکس هوایی از پردیس دانشگاه تهران در دهه ۵۰ هجری شمسی..... ۸۸

عنوان

صفحه

تصویر ۴-۲۰- سردر اولیه دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹ و سردر طراحی شده در وضعیت نیمه تمام در سال ۱۳۴۸.....	۸۹
تصویر ۴-۲۱- سردر اولیه دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۹ و سردر طراحی شده در وضعیت نیمه تمام در سال ۱۳۴۸.....	۸۹
تصویر ۴-۲۲- نمای قدیمی از سردر.....	۸۹
تصویر ۴-۲۳- سردر دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۱.....	۸۹
تصویر ۴-۲۴- محوطه مقابل سردر دانشگاه تهران همواره مکانی برای تجمع دانشجویان و معترضان بوده است.....	۸۹
تصویر ۴-۲۵- محوطه مقابل سردر دانشگاه تهران همواره مکانی برای تجمع دانشجویان و معترضان بوده است.....	۸۹
تصویر ۴-۲۶- راسته بازار کتاب شکل گرفته از کتاب‌فروشی‌ها و انتشاراتی‌ها افراد بسیاری را به این مکان جذب می‌کند.....	۹۰
تصویر ۴-۲۷- راسته بازار کتاب شکل گرفته از کتاب‌فروشی‌ها و انتشاراتی‌ها افراد بسیاری را به این مکان جذب می‌کند.....	۹۰
تصویر ۴-۲۸- گذشته سینما دینا در سال ۱۳۳۰ و چهره امروز آن با نام سینما سپیده.....	۹۰
تصویر ۴-۲۹- گذشته سینما دینا در سال ۱۳۳۰ و چهره امروز آن با نام سینما سپیده.....	۹۰
تصویر ۴-۳۰- شیرینی فرانسه و محوطه مقابل آن.....	۹۱
تصویر ۴-۳۱- نمای بانک ملی شعبه دانشگاه تهران.....	۹۱
تصویر ۴-۳۲- بنای تاریخی پژوهشکده فرهنگ و هنر از بناهای شاخص و متفاوت خیابان انقلاب است.....	۹۱
تصویر ۴-۳۳- بنای تاریخی پژوهشکده فرهنگ و هنر از بناهای شاخص و متفاوت خیابان انقلاب است.....	۹۱
تصویر ۴-۳۴- پوشش گیاهی متراکم مقابل دانشگاه تهران، معبر سبزی را در خاطره ذهنی مخاطبان فضا ایجاد کرده است.....	۹۲
تصویر ۴-۳۵- برخی از عناصر آلوده‌کننده خیابان انقلاب اسلامی.....	۹۳
تصویر ۴-۳۶- برخی از گروه‌های انسانی که در خیابان انقلاب اسلامی حضور دارند.....	۹۵
تصویر ۴-۳۷- مقاطع خیابان انقلاب اسلامی در تقاطع‌های مختلف موجود در محدوده طراحی.....	۱۰۰
تصویر ۴-۳۸- مبلمان نامناسب در خیابان انقلاب اسلامی در محدوده طراحی.....	۱۰۰
تصویر ۴-۳۹- بی‌نظمی در ابعاد، رنگ و طرح تابلوهای تبلیغاتی موجود در یکی از بدنه‌های خیابان انقلاب در محدوده طراحی.....	۱۰۱
تصویر ۴-۴۰- خیرگی و اغتشاشات نوری ناشی از نورپردازی نامناسب خیابان انقلاب.....	۱۰۱
تصویر ۴-۴۱- خاموشی و فضای تاریک مقابل دانشگاه تهران به دلیل نبود نورپردازی مناسب.....	۱۰۱
تصویر ۴-۴۲- بدنه‌های شمالی و جنوبی خیابان انقلاب اسلامی در محدوده طراحی.....	۱۰۲
تصویر ۴-۴۳- خط آسمان بدنه شمال و جنوبی خیابان انقلاب اسلامی در محدوده طراحی.....	۱۰۲
تصویر ۴-۴۴- امکانات، فرصت، تهدیدات و محدودیت‌های (SWOT تصویری) خیابان انقلاب اسلامی در محدوده فراگیر.....	۱۰۹
تصویر ۵-۱- فرم و شکل فضاها با توجه به ایده طراحی.....	۱۲۱
تصویر ۵-۲- نمونه فضاها در گزینه ۱.....	۱۲۱
تصویر ۵-۳- نمونه فضاها در گزینه ۲.....	۱۲۶

فهرست نقشه‌ها

صفحه	عنوان
۶۸.....	نقشه ۴-۱- شهر تهران در سال ۱۲۲۰.....
۶۹.....	نقشه ۴-۲- شهر تهران در سال ۱۲۶۹.....
۷۱.....	نقشه ۴-۳- شهر تهران در سال ۱۳۱۶ و ایجاد خیابان‌کشی‌های جدید در دوره پهلوی.....
۷۲.....	نقشه ۴-۴- سازمان فضایی شهر تهران در سال طرح جامع تهران- ۱۳۸۵.....
۷۵.....	نقشه ۴-۵- محدوده حوزه فراگیر طرح.....
۷۷.....	نقشه ۴-۶- محدوده حوزه بلافصل طرح.....
۷۷.....	نقشه ۴-۷- عناصر و مراکز (حوزه، گره، لبه و نشانه) سازنده حوزه بلافصل.....
۷۸.....	نقشه ۴-۸- محدوده حوزه طراحی (خیابان انقلاب اسلامی، حدفاصل میدان انقلاب اسلامی تا چهارراه ولیعصر).....
۷۹.....	نقشه ۴-۹- شکل‌گیری خیابان شاه‌رضا بر روی حصار ناصری در اوایل دوره پهلوی و قرار گرفتن آن در داخل شهر با گسترش تهران.....
۷۹.....	نقشه ۵-۱۰- شکل‌گیری خیابان شاه‌رضا بر روی حصار ناصری در اوایل دوره پهلوی و قرار گرفتن آن در داخل شهر با گسترش تهران.....
۸۰.....	نقشه ۴-۱۱- موقعیت خیابان انقلاب اسلامی (شاه‌رضای سابق) در شهر تهران از سال ۱۳۰۵ تا ۱۳۷۹ هجری شمسی.....
۸۱.....	نقشه ۴-۱۲- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۲۳.....
۸۱.....	نقشه ۴-۱۳- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۳۵.....
۸۱.....	نقشه ۴-۱۴- نقشه خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸.....
۸۱.....	نقشه ۴-۱۵- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۷۹.....
۸۱.....	نقشه ۴-۱۶- خیابان انقلاب اسلامی در سال ۱۳۹۱.....
۸۵.....	نقشه ۴-۱۷- کاربری‌های محدوده طراحی.....
۹۲.....	نقشه ۴-۱۸- طرح کاشت و نسبت سبزی‌نگی خیابان انقلاب اسلامی به کل محدوده طراحی.....
۹۴.....	نقشه ۴-۱۹- خیابان‌های متقاطع با خیابان انقلاب اسلامی و موقعیت آنها در محدوده طراحی.....
۹۴.....	نقشه ۴-۲۰- درجه‌بندی خیابان‌ها و گره‌های موجود در محدوده طراحی.....
۹۷.....	نقشه ۴-۲۱- مقایسه حداکثر و حداقل قیمت املاک تجاری محدوده طراحی.....
۹۸.....	نقشه ۴-۲۲- نظام توده و فضا در محدوده طراحی.....
۱۰۳.....	نقشه ۴-۲۳- محل حرکت پیاده و نقاط عطف شکل‌گرفته در محدوده طراحی.....
۱۰۳.....	نقشه ۴-۲۴- تراکم افراد پیاده در نقاط مختلف محدوده طراحی.....
۱۱۳.....	نقشه ۵-۱- پهنه‌بندی هویتی - عملکردی محدوده طراحی.....
۱۱۶.....	نقشه ۵-۲- نظام حمل و نقل پیشنهادی با توجه به اقدامات طراحی در مقیاس کلان.....
۱۲۰.....	نقشه ۵-۳- سایت پلان اقدامات کلان.....
۱۲۳.....	نقشه ۵-۴- سازمان فضایی گزینه ۱.....
۱۲۴.....	نقشه ۵-۵- هندسه طرح گزینه ۱.....
۱۲۵.....	نقشه ۵-۶- سایت پلان گزینه ۱.....

عنوان	صفحه
نقشه ۵-۷- سازمان فضایی گزینه ۲.....	۱۲۷.....
نقشه ۵-۸- هندسه طرح گزینه ۲.....	۱۲۸.....
نقشه ۵-۹- سایت پلان گزینه ۲.....	۱۲۹.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۲-۱- وجوه تأثیر هنرهای شهری در فضاهای عمومی شهرها.....	۳۳.....
جدول ۴-۱- میانگین دماهای متوسط حداقل، حداکثر و روزانه شهر تهران.....	۷۳.....
جدول ۴-۲- تعیین جهت وزش باد غالب در ماه‌های مختلف سال در شهر تهران.....	۷۳.....
جدول ۴-۳- میزان سازگاری انواع کاربری‌های محدوده طراحی با یکدیگر.....	۸۵.....
جدول ۴-۴- منابع آلاینده خیابان انقلاب اسلامی و نوع ماده و آلودگی ناشی از آنها.....	۹۳.....
جدول ۴-۵- میزان حضور افراد در خیابان بر اساس سن آنها.....	۹۶.....
جدول ۴-۶- سبک‌های معماری ابنیه در محدوده طراحی و ویژگی آنها.....	۹۹.....
جدول ۴-۷- ساعات اوج تراکم نقاط عطف حضور پیاده در محدوده طراحی.....	۱۰۳.....
جدول ۴-۸- بررسی تهدیدها، فرصت‌ها، نقاط ضعف و نقاط قوت در محدوده طراحی.....	۱۰۸.....
جدول ۵-۱- اهداف، راهبرها و سیاست‌های طراحی.....	۱۱۴.....

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱- دلایل حضور در خیابان انقلاب (ساعت ۸).....	۹۶.....
نمودار ۴-۲- دلایل حضور در خیابان انقلاب (ساعت ۱۴).....	۹۶.....
نمودار ۴-۳- دلایل حضور در خیابان انقلاب (ساعت ۲۰).....	۹۶.....
نمودار ۴-۴- قیمت (میلیون تومان) ملک تجاری در مناطق مختلف تهران.....	۹۷.....
نمودار ۴-۵- قیمت (میلیون تومان) ملک مسکونی در مناطق مختلف تهران.....	۹۷.....